

Udkast til retningslinier for dispensation fra danskkravet i forbindelse med meddelelse af dansk indfødsret til kronisk traumatiserede torturofre

Ifølge cirkulæret om nye retningslinier for optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse er det som udgangspunkt en betingelse for at få meddelt dansk indfødsret, at ansøgeren dokumenterer dansk kundskaber m.m.¹ Der er dog mulighed for at give dispensation fra sprogkravet, hvis ansøgeren ”pga. psykisk sygdom, f.eks. som følge af tortur, ikke vil være i stand til at lære dansk i tilstrækkelig grad”, jf. cirkulærets § 25, stk. 2. Disse forhold skal være dokumenteret ved erklæring fra en speciallæge. For torturofres vedkommende kan forholdet endvidere være dokumenteret ved en erklæring fra en psykolog eller et torturcenter.

I forbindelse med Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofres (RCTs) foretræde for Folketingets Indfødsretsudvalg den 3. november 2005 anmodede Indfødsretsudvalget RCT om at udarbejdede et udkast til kriterier, der kan bistå Indfødsretsudvalget i dets vurdering af, om en ansøgning om dispensation fra danskkravet skal imødekommes eller ej. RCT ønsker på den baggrund at foreslå følgende tre kriterier:

Foreslåede kriterier:

1. Ansøgeren skal kunne dokumentere, at vedkommende har været **udsat for tortur**
2. Ansøgeren skal kunne dokumentere, at vedkommende er **kronisk traumatiseret**, dvs. at behandlingsmulighederne for at opnå en forbedring af de kognitive forstyrrelser er udtømte.²
3. Ansøgeren skal kunne dokumentere et eller flere **forgæves forsøg på at lære dansk** ved ét af de i cirkulæret nævnte sprogcentre eller uddannelsesinstitutioner, medmindre henvisning til sprogskole af kommunen er vurderet omsonst på grund af torturfølgernes omfang.

Erklæringer, som skalfremlægges i forbindelse med ansøgning om dispensation:

*Ad 1. Dokumentation for, at ansøgeren har været **udsat for tortur**:*

En erklæring fra en speciallæge/psykolog/rehabiliteringscenter, der dokumenterer torturen (herunder arrestationer, fængslinger samt omfanget og arten af den fysiske og/eller psykiske tortur).

¹ Cirkulæreskrivelse af 12. juni 2002 nr. 55 om nye retningslinier for optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse.

² Denne bevisbyrde vil bl.a. kunne løftes ved en erklæring om, at ansøgeren lider af Post Traumatisk Stressforstyrrelse (PTSD), jf. WHO ICD 10, 43.1 og evt. F 62.0

Som grundlag for dokumentationen kan man anvende den internationalt anerkendte manual vedr. dokumentation af tortur: *Istanbul Protocol – Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, udgivet af FNs Højkommissær for Menneskerettigheder (2004).

Ad 2. Dokumentation for, at ansøgeren er kronisk traumatiseret:

En erklæring fra en speciallæge/psykolog/rehabiliteringscenter, der dokumenterer:

- Ansøgerens aktuelle symptomer, herunder navnlig kroniske følgetilstande efter torturen, der påvirker sprogindlæringsmuligheden.
- Det rehabiliteringsforløb, som ansøgeren evt. måtte have gennemgået, samt en vurdering af effekten heraf og perspektiverne for yderligere behandling.
- Speciallæges/psykologs/rehabiliteringscenters eget kendskab til torturofret.

Ad 3. Dokumentation/beskrivelse på ansøgerens forgæves forsøg på at lære tilstrækkeligt dansk:

Erklæring fra speciallæge/psykolog/rehabiliteringscenter vedlægges dokumentation på eller beskrivelse af:

- Sprogskoleforløbet (antal måneder/år, beståede prøver etc.).
- Ansøgerens dansksproglige formåen (nuværende niveau).
- Ansøgerens vilje og evne til at bestå den normalt krævede sprogpøve.
- Perspektiverne for, at ansøgeren kan få udbytte ud af at modtage yderligere undervisning.

Eventuelle sprogtest vedlægges, men fordres ikke, da testene er meget dyre, og kommunerne derfor normalt ikke vil betale for netop denne gruppe svært belastede personer, der typisk ikke har potentiale på arbejdsmarkedet. Til eksempel kan nævnes, at prisen for testning på Specialundervisningscentret i Københavns Amt, SVIKA, er 7.000 kr. + tolkeudgifter.

Afsluttende bemærkninger

Vi forestiller os, at man evt. i ny cirkulæreskrivelse om retningslini er for optagelse på lovforslag om indfødsrets meddelelse kunne uddybe, at erklæring fra **rehabiliteringscenter**, speciallæge eller psykolog skal indeholde ovenstående punkter. Det ville indebære, at de dertil bemyndigede personer og institutioner skulle tilegne sig et rimelig indgående kendskab til den enkelte ansøger og efterfølgende være i stand til at udøve en professionel vurdering, således at der sandsynligvis kun ville blive udformet erklæringer for de ansøgere, som har vilje, men på grund af den kroniske traumatisering har mistet evnen til at tilegne sig et fremmedsprog.

Sluttelig skal det bemærkes, at det ikke alene er torturofre, som kan være kronisk traumatiserede og dermed ikke vil kunne tilegne sig et fremmedsprog. Visse **traumatiserede flygtninge**, som ikke har været udsat for tortur, kan også være kronisk traumatiserede. Det gælder navnlig de flygtninge, der har været udsat for **ekstreme begivenheder i forbindelse med krig, etnisk udrensning og fængsling**. De kriterier, som RCT foreslår, finder anvendelse for torturofre, vil med enkelte ændringer også kunne anvendes for denne anden gruppe af traumatiserede flygtninge.